

Wyrok z dnia 30 czerwca 2000 r.

II UKN 618/99

1. Agent ubezpieczeniowy podlega ubezpieczeniu społecznemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą.

2. Rolnik podlega rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w razie zbiegu tego ubezpieczenia z innym tytułem ubezpieczenia społecznego pod warunkiem wcześniejszego, co najmniej rocznego i nieprzerwanego jego trwania w pełnym zakresie.

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Jadwiga Skibińska-Adamowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2000 r. sprawy z wniosku Mariusza K. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w K. o objęcie ubezpieczeniem, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 lipca 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 21 lipca 1999 r. oddalił apelację ubezpieczonego Mariusza K. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 28 stycznia 1999 r. [...], oddalającego odwołanie od decyzji KRUS, stwierdzającej ustanie jego rolniczego ubezpieczenia społecznego od 1 września 1997 r. w pełnym zakresie. W sprawie tej ustalono, że Mariusz K., który od 5 lutego 1992 r. jest właścicielem gospodarstwa rolnego, od tej daty do dnia 31 sierpnia 1997 r. podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Od 1 września 1997 r. prowadzi działalność gospodarczą. Na tym tle Sądy meriti uznały, że nie spełniał on warunku z art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r Nr 7, poz. 25 ze zm.), do objęcia go rolniczym ubezpieczeniem społecznym

od daty rozpoczęcia działalności gospodarczej, tj. nie podlegał w pełnym zakresie rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu nieprzerwanie przez okres co najmniej jednego roku, zważywszy że do 31 sierpnia 1997 r. podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu, a od 1 września tego roku podlega ubezpieczeniu społecznemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. Sąd Apelacyjny wskazał, że taka sama byłaby sytuacja prawna ubezpieczonego, gdyby założyć, że od 1 września 1997 r. Mariusz K. podlegał ubezpieczeniu społecznemu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy agencyjnej.

W kasacji ubezpieczony utrzymywał, że od 1 września 1997 r., obok prowadzenia gospodarstwa rolnego, wykonuje dodatkowe czynności jako agent ubezpieczeniowy na rzecz Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., co nie stanowi prowadzenia przezeń działalności gospodarczej, przeto nie może podlegać ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących taką działalność. Dalej twierdził, że po zaprzestaniu pracy w ramach stosunku pracy z dniem 31 sierpnia 1997 r. powrócił pod oddziaływanie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i od 1 września 1997 r. opłacał składki na to ubezpieczenie. KRUS dopiero decyzją z dnia 15 kwietnia 1998 r. wyłączył go z rolniczego ubezpieczenia społecznego, bezpodstawnie przyjmując, że podlega on ubezpieczeniu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Tymczasem jego działalność jako agenta ubezpieczeniowego nie podpada pod przepisy ustawy o działalności gospodarczej, lecz pod przepisy ustawy z dnia 28 lipca 1990 o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. Nr 59, poz. 344 ze zm.). W konsekwencji skarżący postawił zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Nietrafny jest zarzut, że ubezpieczony od dnia 1 września 1997 r. nie prowadzi działalności gospodarczej jako agent ubezpieczeniowy. Zgodnie z treścią art. 37e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej - agentem ubezpieczeniowym jest między innymi posiadająca zezwolenie na wykonywanie czynności agenta osoba fizyczna upoważniona przez zakład ubezpieczeń do stałego zawierania umów ubezpieczenia w imieniu i na rzecz tego zakładu lub pośredniczenia przy zawieraniu umów. Natomiast wyraźne brzmienie art. 37e ust. 4 tej ustawy stanowi, że agent ubezpieczeniowy nie będący osobą prawną prowadzi działalność

gospodarczą w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324 ze zm.). Nie podlega zatem kwestii, że ubezpieczony od dnia 1 września 1997 r. prowadzi działalność gospodarczą, w związku z którą doszło do zbiegu tytułów podlegania ubezpieczeniu społecznemu. W tej dacie obowiązywało już unormowanie zawarte w art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, które stanowi, iż rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą, nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu społecznemu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach. Dokładna analiza treści tej zmiany normatywnej wskazuje, iż norma art. 5a ustawy, wprowadzona ustawą z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. Nr 124, poz. 585 ze zm.), z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1997 r., odnosi się do rolników, którzy podlegali rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w pełnym zakresie z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i nieprzerwanie co najmniej 1 rok w dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej, stanowiąc, że utrzymali oni rolniczy tytuł ubezpieczenia społecznego. Oznacza to tylko tyle, że od daty wprowadzenia tej regulacji prawnej, do takich rolników nie miał zastosowania ustawowy prymat ubezpieczenia społecznego osób prowadzących działalność gospodarczą, obowiązujący w przypadku zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego, w tym rozumieniu, że osoby spełniające równocześnie warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą i rolniczym ubezpieczeniem społecznym podlegały ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin – jednolity tekst: Dz.U z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa z dnia 18 grudnia 1976 r.). Na podstawie regulacji z art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. takim rolnikom przysługiwał już wybór podlegania ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą. Rolnicy, spełniający warunki określone w art. 5a ustawy z 20 grudnia 1990 r., mogli przez złożenie oświadczenia woli w organach rentowych wybrać inny rodzaj ubezpieczenia społecznego z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełniali warunki w tym zakresie określone w odręb-

nych przepisach. Z art. 5a ustawy z 20 grudnia 1990 r. nie można wyprowadzić zasady prymatu podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w przypadku zbiegu tego ubezpieczenia z innym tytułem ubezpieczenia społecznego, jeżeli rolnik lub domownik nie podlegał wcześniej nieprzerwanie rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w pełnym zakresie. Taką wyjątkową możliwość zawierała szczególna klauzula intertemporalna, określona w art. 2 ustawy zmieniającej ustawę z 20 grudnia 1990 r., która stanowiła, że rolnik lub domownik, który w dniu wejścia w życie tej ustawy podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, a spełniał inne warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie, mógł złożyć Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać temu ubezpieczeniu z wyłączeniem innego ubezpieczenia społecznego. Oznaczało to możliwość dokonania wyboru rolniczego tytułu ubezpieczenia społecznego wyłącznie przez osoby, które w dniu 1 stycznia 1997 r. spełniały inne warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie, bez względu na okres wcześniejszego podlegania temu rodzajowi ubezpieczenia społecznego. Nie ulega kwestii, że ubezpieczony nie spełniał tego warunku w tym dniu, albowiem do 31 sierpnia 1997 r. był jeszcze pracownikiem i podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

Natomiast wskutek podjęcia z dniem 1 września 1997 r. działalności gospodarczej w charakterze agenta ubezpieczeniowego wnioskodawca podlegał z mocy prawa ubezpieczeniu społecznemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą (art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. w związku z art. 37e ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej) i miał do niego zastosowanie „prymat ubezpieczenia społecznego osób prowadzących działalność gospodarczą” w tym ustawowym rozumieniu, że osoby spełniające równocześnie warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą i rolniczym ubezpieczeniem społecznym podlegały ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r.). Takiego zbiegu uprawnień, a w szczególności możliwości wyboru rolniczego tytułu podlegania ubezpieczeniu społecznemu unormowanie art. 5a ustawy z 20 grudnia 1990 r. nie zawiera, jeżeli ubezpieczony wcześniej nie podlegał rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w pełnym zakresie przez okres co najmniej jednego roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił kasację na podstawie art. 393¹² KPC.

=====